

Dyddiad y cyfarfod :	14 Tachwedd 2023
Pwnc	Blaenoriaethau Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth – diweddariad
Argymhelliad	Gofynnir i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth dderbyn yr adroddiad er gwybodaeth.
Swyddog Cyswllt:	Ian Jones, Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth

Beth yw'r cefndir ac ystyriaethau perthnasol?

1. Bu i mi adrodd fel rhan o'm adroddiad blynyddol cyntaf fod gennyf bedwar maes blaenoriaeth i dderbyn sylw yn ystod 2023/24. Maent wedi eu rhestru isod i'ch atgoffa
 - o Diogelwch a chefnogaeth i Gynghorwyr
 - o Sgyrsiau datblygiad personol (sesiynau ymgynghorol)
 - o Edrych ar ein trefniadau craffu
 - o Cyngor di-bapur
2. Bwriad yr adroddiad yw rhoi diweddariad i chi ar y meysydd blaenoriaeth. Er gwybodaeth, ni fyddaf yn adrodd ar yr elfen trefniadau Craffu i'r pwyllgor hwn gan mai trefniadau llywodraethiant sydd dan sylw ac felly angen adrodd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio. Fodd bynnag, rydych eisoes yn ymwybodol o'r gweithdai a gynhaliwyd yn ddiweddar ble roedd cyfle i Gynghorwyr drafod ein trefniadau Craffu.

Diogelwch a chefnogaeth i gynghorwyr

3. Adroddwyd ar y camau sydd wedi eu cymryd eisoes gan y Cyngor i geisio ymateb i'r heriau sy'n wynebu Cynghorwyr o ran diogelwch a lles yng nhyfarfod diwethaf y pwyllgor. Mae sylw cyson yn cael ei roi i ddiogelwch Cynghorwyr, gan ein bod yn ymwybodol fod sefyllfaeodd gwahanol a heriol yn eich wynebu yn gyson. Mae disgwyliadau cymdeithas wedi newid ynghyd a natur gyffredinol mewn cymdeithas.
4. Rydych yn ymwybodol fod gwybodaeth am faterion diogelwch a lles ar y Mewnrwyd Aelodau, a bod diweddariad rheolaidd yn cael ei roi am y maes yn y Bwletin Aelodau. Yn ddiweddar iawn (mis Hydref), rhoddwyd gwahoddiad i'r holl Gynghorwyr ymuno mewn sesiynau ynghylch diogelwch ar lein gan Gymdeithas Llywodraeth Leol.

-
5. Fodd bynnag, rydym ar ddeall fod nifer o Gynghorwyr yn parhau i beidio bod yn ymwybodol o'r cyfoeth gwybodaeth sydd ar gael ar y Mewnwyd Aelodau, ac nad oes sylw dyledus yn cael ei roi i'r bwletin Aelodau. Rydym yn derbyn y gall hyn fod yn adlewyrchiad o fywydau prysur Cynghorwyr, gyda Cynghorwyr yn holi am faterion diogelwch a lles pan fo'r angen yn codi. Fodd bynnag, mae'n ystyriaeth i aelodau'r pwyllgor sut y gellir sicrhau gwell defnydd o'r mewnwyd Aelodau a'r bwletin wythnosol i Aelodau sy'n cyfathrebu negeseuon allweddol bwysig.

Sesiynau Ymgynghorol

6. Mae pob Aelod wedi derbyn gwahoddiad i fanteisio ar Sesiwn Ymgynghorol.
7. Mae pawb yn wahanol, gyda chryfderau amrywiol ac ystod eang o anghenion datblygol. Efallai nad yw'r unigolyn yn siwr pa fath o ddatblygiad sydd arnynt ei angen, na chwaith beth sydd ar gael.
8. Bydd sgwrs anffurfiol gydag arbennigwr o'r maes Dysgu a Datblygu yn gyfle i chi drafod eich rôl fel Aelod, gan ystyried y pethau sy'n dod yn hawdd i chi, y pethau sy'n heriol ac efallai yn peri pryder, a'ch dyhead ar gyfer y dyfodol. Bydd hefyd yn gyfle i drafod sut yr hoffech ddysgu – beth sy'n eich siwtio chi?
9. Deilliant y sesiwn fel arfer yw Cynllun Datblygu Personol (rhaglen wedi ei theilwra i chi) gydag amrediad o elfennau Dysgu a Datblygu. Gall hefyd arwain at faterion cyffredinol y gellid eu cynnwys yn y rhaglen hyfforddiant corfforaethol lle mae'r holl Gynghorwyr yn elwa o'r hyfforddiant.
10. Yn gyfredol dim ond 3 sydd wedi mynychu. Awgrymir eich bod yn cysylltu gyda'r Swyddog Datblygu Aelodau (Cara Williams) i drefnu Sesiwn Ymgynghorol os nad ydych wedi elwa hyd yma.

Cyngor di-bapur

11. Adroddwyd i'r cyfarfod diwethaf ar y camau roeddem yn bwriadu eu dilyn er mwyn symud at fod yn Gyngor di-bapur. Dros gyfnod yr haf a chychwyn mis Medi cynhaliwyd nifer o sgryrsiau gyda Chynghorwyr unigol.
12. Bellach, mae nifer o Gynghorwyr
 - wedi archebu sgriniau ychwanegol er mwyn eu cynorthwyo yn eu gwaith.
 - Rhai wedi trefnu sesiynau hyfforddiant penodol gyda swyddog o'r Gwasanaeth Dysgu a Datblygu i ddeall y cyfarpar yn well
 - y Cynghorwyr rheiny sydd wedi datgan anghenion meddygol yn parhau i dderbyn copiau papur,
 - rhai Cynghorwyr eraill yn derbyn copiau papur mewn sefyllfaeodd penodol yn sgil eu rôl.

13. Yn ogystal, trefnwyd fod swyddogion o'r Gwasanaeth TG ar gael ar ddiwrnod y Cyngor Llawn ddiwedd Medi i ateb cwestiynau os oedd materion yn codi. Ni fu diddordeb yn y sesiynau hyn.
14. Hoffwn eich atgoffa fod modd i chi gysylltu os ydych yn dymuno derbyn sgrin ychwanegol, a threfnu slot hyfforddiant 1:1 ar amser sy'n gyfleus i chi.
15. Rwy'n cydnabod ei bod wedi bod yn gyfnod anodd wrth addasu, ac rwy'n ddiolchgar i bawb am eich cyd-weithrediad wrth yrru'r newid yma yn ei flaen.

Datblygiadau eraill

16. Rydym yn parhau i yrru ar welliannau yn gyson, ac mae materion ychwanegol i'r rhestr o flaenoriaethau uchod yn derbyn sylw yn gyson.
17. Yn ystod cyfnod yr haf gwnaethpwyd newidiadau i'r system sain yn Siambr Hywel Dda yn sgil sylwadau gan Gynghorwyr ei bod yn anodd clywed rhai unigolion ar adegau. Mae'r sain yn sicr wedi gwella yn y Siambr yn sgil y newidiadau hyn, ond cofiwch fod camau eraill sy'n gwneud gwahaniaeth:
- Dylid gwisgo clustffonau gyda meic wrth ymuno o bell er mwyn cynorthwyo i sicrhau sain cliriach yn y Siambr
 - Mae sicrhau cyswllt gwifren wrth ymuno o bell yn sicrhau gwell cyswllt ac hefyd yn cynorthwyo gyda'r lefel sain
 - Gall Aelodau yn y Siambr wisgo clustffonau sy'n eu galluogi i addasu lefel y sain yn bersonol yn y Siambr
 - Wrth gymryd rhan, mae siarad yn araf ac yn bwyllog i'r meicroffon yn hwyluso'r sefyllfa hefyd.
18. Rydym yn parhau i gynnal ein rhaglen hyfforddiant yn cynnig amrywiol gyfleon i chi fel Cynghorwyr gymryd mantais ohonynt. Ers cyfarfod diwethaf y pwyllgor mae'r sesiynau a ganlyn wedi eu trefnu a'u cynnal gan y Gwasanaeth Dysgu a datblygu. Noder hefyd y nifer o'r Cynghorwyr sydd wedi mynychu pob sesiwn.

DIGWYDDIAD	MYNYCHWYR (Niferoedd)
Ymwybyddiaeth iechyd meddwl a hunanladdiad	14
Cyfarwyddyd Erthygl 4 : Sesiwn codi ymwybyddiaeth :	30
Hyfforddiant Data 101 : Cyflwyniad I ddeall a defnyddio data (Data Cymru)	4
Sipsiwn a Theithwyr : Hyfforddiant Sensitifrwydd Diwylliannol	13

Siarad yn Gyhoeddus	5 (lle I 6 ar y cwrs)
Pendantrwydd	10
Recriwtio yn maes gofal	15
Hyfforddiant I Gadeiryddion ac Is Gadeiryddion Pwyllgorau Craffu ar ystyriaethau cyfreithiol.	5
Adran Oedolion – Gweithio gyda'n gilydd I sicrhau canlyniadau da I bobl Gwynedd	19
Troseddu Cyfundrefol – Llinellau Sirol	11

19. Mae'r niferoedd sy'n mynychu yn amrywio fesul sesiwn a phwnc. Byddwn yn adrodd ar yr uchod i'r cyfarfod hwn yn gyson i'r dyfodol.

20. Cyflwynir adroddiad ar y rhaglen hyfforddiant ar gyfer 2024/25 i gyfarfod mis Chwefror o'r pwyllgor.

Argymhelliad

21. Gofynnir i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth dderbyn yr adroddiad er gwybodaeth.